Dagiti Reperensia iti *Workbook iti Gimong a Panagbiag ken Ministerio*

HULIO 5-11

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 11-12

"No Kasano ti Kayat ni Jehova a Panagdaydayaw Kenkuana ti Ilina"

***it*-1 1363 ¶7**
Kararua

Panagserbi ti Maysa Buyogen ti Intero a Kararuana. Kas naipakitan, ti "kararua" kangrunaan a kaipapananna ti intero a kinatao. Nupay kasta, balakadannatayo ti sumagmamano a teksto a sapulen, ayaten, ken pagserbiantayo ti Dios buyogen ti 'isuamin a pusotayo *ken* isuamin a kararuatayo' (De 4:29; 11:13, 18), idinto ta kuna ti Deuteronomio 6:5: "Masapul nga ayatem ni Jehova a Diosmo buyogen ti isuamin a pusom ken isuamin a kararuam ken isuamin a bikasmo." Kinuna ni Jesus a nasken nga agserbi ti maysa a tao buyogen ti intero a kararua ken pigsana ken, kanayonanna pay, "buyogen ti intero a panunotmo." (Mr 12:30; Lu 10:27) Gapuna, tumaud ti saludsod no apay a nadakamat dagitoy a banag kas kadua ti kararua, idinto ta saklawna met amin dagita. Kas panangyilustrar iti mabalin a kaipapananna: Ti maysa a tao mabalinna nga ilako ti bagina (ti kararuana) tapno agpaadipen iti sabali a tao, iti kasta agbalin a sanikua ti apona. Nupay kasta, mabalin a saan nga amin-puso nga agserserbi iti apona, saan a naan-anay a magutugot ken agtarigagay a mangay-ayo kenkuana, ngarud nalabit saanna nga usaren ti amin a pigsana wenno ti amin a panunotna tapno maidur-as dagiti pagimbagan ti apona. (Idiligyo ti Efe 6:5; Col 3:22.) Gapuna, nabatad a nadakamat dagitoy a sabsabali pay nga aspeto tapno saantayo a maliwayan dagita. Iti kasta, kanayon a maipalagip ken maimutektekan dagita bayat ti panagserbitayo iti Dios, a makinkukua kadatayo, ken iti Anakna, a ti gatad ti biagna ti naibayad a pangsubbot kadatayo. Ti "amin-kararua" a panagserbi iti Dios ramanenna ti intero a kinatao, a karaman ti isuamin a paset, usar, kapasidad, wenno tarigagay ti bagi.—Idiligyo ti Mt 5:28-30; Lu 21:34-36; Efe 6:6-9; Fil 3:19; Col 3:23, 24.

***it*-1 123 ¶6**
Altar

Nabilin dagiti Israelita a rebbaenda ti amin a pagano nga altar ken dadaelenda dagiti sagrado a munmon ken teddek a kadawyan a naibangon iti sibay dagita. (Ex 34:13; De 7:5, 6; 12:1-3) Rumbeng a saanda a tuladen dagitoy wenno saanda nga idaton ti annakda babaen ti apuy kas iti inaramid dagiti Canaanita. (De 12:30, 31; 16:21) Imbes nga adu ti altar iti Israel, maaddaanda idi iti *maysa* laeng nga altar maipaay iti panagdaydayaw iti maymaysa a pudno a Dios, ket masarakan daytoy iti disso a pilien ni Jehova. (De 12:2-6, 13, 14, 27; idiligyo daytoy iti Babilonia, nga adda 180 nga altar sadiay agpaay laeng iti diosa a ni Ishtar.) Idi damo nabilinda a mangaramid iti altar a buklen ti di natikapan a batbato kalpasan ti panangballasiwda iti Karayan Jordan (De 27:4-8), ket imbangon daytoy ni Josue iti Bantay Ebal. (Jos 8: 30-32) Kalpasan ti pannakabingbingay ti naparmek a daga, dagiti tribu da Ruben ken Gad ken ti kagudua a tribu ni Manases nangibangonda iti napatak nga altar iti igid ti Jordan, a nakaigapuan ti temporario a pannakaburibor ti dadduma pay a tribu

agingga a nasinunuo a ti altar ket saan a pagilasinan ti apostasia no di ket panglaglagip laeng iti kinamatalek ken Jehova kas pudno a Dios.—Jos 22:10-34.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***it*-1 889**
Gerizim, Bantay

Maitunos kadagiti pammilin nga impaay ni Moises, naguummong dagiti tribu ti Israel idiay Bantay Gerizim ken Bantay Ebal babaen ti panangiwanwan ni Josue kalpasan unay ti panangparmekda iti Ai. Sadiay nangngeg dagiti umili ti pannakaibasa dagiti bendision nga awatenda no agtulnogda ken Jehova ken dagiti lunod nga agur-uray kadakuada no sumukirda kenkuana. Iti sango ti Bantay Gerizim ti nagtakderan dagiti tribu da Simeon, Levi, Juda, Isacar, Jose, ken Benjamin. Iti ginget ti nagyanan dagiti Levita ken ti lakasa ti tulag, ket iti sango ti Bantay Ebal ti nagtakderan ti innem pay a tribu. (De 11:29, 30; 27:11-13; Jos 8:28-35) Agparang a dagiti tribu nga adda iti sango ti Bantay Gerizim ti simmungbat kadagiti bendision a naibasa a nakasango iti ayanda, idinto ta ti dadduma met a tribu ti simmungbat kadagiti lunod a naibasa a nakasango iti Bantay Ebal. Nupay adda dagiti nangikuna a dagiti bendision ket naibasa a nakasango iti Bantay Gerizim gapu ta napimpintas ken nadamdam-eg dayta no idilig iti nabato ken aglanglangalangen a Bantay Ebal, saan a mangipaay ti Biblia iti aniaman nga impormasion maipapan itoy a banag. Ti Linteg ket naibasa iti napigsa "iti sanguanan ti intero a kongregasion ti Israel, agraman kadagiti babbai ken kadagidiay ubbing ken kadagiti ganggannaet nga agnanaed a nagna iti tengngada." (Jos 8:35) Mangngeg daytoy nagdakkelan a bunggoy ti sasao kadagiti ayanda nga adda iti sanguanan ti aniaman kadagitoy a bantay. Nalabit maysa a makagapu ti nakasaysayaat a panagallangugan ti timek iti dayta a disso.—Kitaenyo ti EBAL, BANTAY.

HULIO 12-18

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 13-15

"Ipakita ti Linteg nga Ipatpateg ni Jehova Dagiti Napanglaw"

***it*-1 175 ¶7**
Apagkapullo

Agparang nga adda kanayonan nga apagkapullo, maikadua a kakapullo, a nailasin tunggal tawen maipaay kadagiti panggep a naiduma iti direkta a pangsuporta iti Levitico a kinapadi, nupay nakipaset iti dayta dagiti Levita. Gagangay nga inaramat ken tinagiragsak unay dayta ti Israelita a pamilia no aguummongda a sangsangkamaysa kadagiti piesta ti nasion. Kadagiti kasasaad a ti distansia nga agturong iti Jerusalem ket nawatiwat unay a maipaay iti kombeniente a panangidaliasat iti daytoy nga apagkapullo, ngarud ti apit napagbalin kas kuarta ket, kalpasanna, naaramat daytoy idiay Jerusalem maipaay a sustento ken tagiragsaken ti sangakabbalayan bayat ti nasantuan a kombension sadiay. (De 12: 4-7, 11, 17, 18; 14:22-27) Kalpasanna, iti panagngudo ti tunggal maikatlo ken maikanem a tawtawen ti pito-tawen a rikus ti sabbath, daytoy nga apagkapullo, imbes nga aramaten a pangsulnit kadagiti magastos kadagiti asamblea ti nasion, ket nailasin a maipaay kadagiti Levita, ganggannaet nga agnanaed, balo, ken awan

ammada nga ubbing iti lokal a komunidad. —De 14:28, 29; 26:12.

***it*-2 1045**
Sabbath, Tawen ti

Ti tawen ti Sabbath ket naawagan iti "tawen ti panangluk-at [*hash·shemit·tah′*]." (De 15:9; 31:10) Iti daytoy a tawen, naananay a naginana wenno nawayawayaan ti daga, gapu ta saan a natalon. (Ex 23:11) Iti daytoy a tiempo, adda met panaginana wenno pannakaluk-at manipud kadagiti nautang. Daytoy ket "panangluk-at agpaay ken Jehova," kas pammadayaw kenkuana. Patien ti dadduma a komentarista a saan nga aktual a nawaswas dagiti utang, no di ket saan a rumbeng a piliten ti nagpautang nga agbayad kenkuana ti nakautang a padana a Hebreo, ta awan ti sapul ti mannalon bayat dayta a tawen; ngem ti nagpautang mabalinna a piliten nga agbayad kenkuana ti ganggannaet. (De 15:1-3) Kunaen met ti dadduma a rabbi a nawaswas idi dagiti utang a naitulong iti napanglaw a kabsat, ngem naiduma ti kasasaad dagiti utang a naaramat iti negosio. Kinunada nga idi umuna a siglo ti Kadawyan a Panawen, rinugian ni Hillel ti maysa a proseso a ti nagpautang mabalinna ti mapan iti pangukoman sa agkiddaw a saan a mawaswas ti pautangna babaen ti panangaramidna iti maysa a deklarasion.—*The Pentateuch and Haftorahs,* inurnos ni J. Hertz, London, 1972, p. 811, 812.

***it*-1 60 ¶4**
Adipen, Tagabo

Linlinteg a mangtarawidwid kadagiti adipen-apo a relasion. Kadagiti Israelita, ti sasaaden ti Hebreo nga adipen naiduma iti sasaaden ti adipen a maysa a ganggannaet, ganggannaet nga agnanaed, wenno makipaggigian. Idinto ta ti di Hebreo nagtalinaed a sanikua ti makinkukua ken mabalin nga ipasa ti ama iti anakna (Le 25:44-46), ti Hebreo nga adipen maluk-atan iti maikapito a tawen ti panagpaadipenna wenno iti tawen a Jubileo, agpannuray no ania ti dimteng nga umuna. Bayat ti tiempo ti panagpaadipenna, ti Hebreo nga adipen matrato kas matangtangdanan a trabahador. (Ex 21:2; Le 25:10; De 15:12) Ti Hebreo a nangilako iti bagina iti pannakaadipen iti maysa a ganggannaet nga agnanaed, iti maysa a kameng ti pamilia ti ganggannaet nga agnanaed, wenno iti makipaggigian mabalin a masaka iti aniaman a tiempo, mabalin a babaen kenkuana a mismo wenno babaen iti daydiay addaan iti kalintegan a mangsaka. Ti gatad ti pannubbot ket naibatay iti bilang ti tawtawen a nabatbati agingga iti tawen a Jubileo wenno agingga iti maikapito a tawen ti panagpaadipen. (Le 25:47-52; De 15:12) No ipaayna iti Hebreo nga adipen ti wayawayana, isu ikkan ni apona iti sagut a pangtulong kenkuana a maaddaan iti nasayaat a pangrugian kas nawayawayaan a tao. (De 15:13-15) No ti maysa nga adipen simrek nga addaan asawa a babai, ti asawa a babai pumanaw a kaduana. Nupay kasta, no isu inikkan ni apona iti asawa (nabatad a ganggannaet a babai a saan a maikari iti pannakawayawaya iti maikapito a tawen ti panagpaadipen), isu ken ti aniaman nga annak babaen kenkuana nagtalinaed a sanikua ti apo. Iti kasta a kaso, ti Hebreo nga adipen mabalin a pilienna ti agtalinaed ken apona. Matebbengan ngarud ti lapayagna babaen iti maysa a kulukol tapno maipasimudaag nga isu agtultuloy iti panagpaadipen agingga iti tiempo a di nakedngan.—Ex 21:2-6; De 15:16, 17.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***w06* 4/1 31**
Salsaludsod Dagiti Agbasbasa

Ania ti maadaltayo iti panangiparit a masarakan iti Exodo 23:19: "Dika ilambong ti maysa nga urbon a kalding iti gatas ti inana"?
Dayta a bilin iti Mosaiko a Linteg, a namitlo a nagparang iti Biblia, matulongannatayo a mangtarus iti kinamanangngaasi ni Jehova, iti kinadungngona, ken iti panangmatmatna no ania ti maiparbeng. Itampokna met ti pananggurana iti palso a panagdayaw. —Exodo 34:26; Deuteronomio 14:21.

Ti panangilambong iti maysa nga urbon a kalding wenno iti sabali nga animal iti gatas ti inana ket maikontra iti nakaparsuaan nga impasdek ni Jehova. Ti Dios impaayna ti gatas ti ina tapno mangtaraon iti urbon ken mangpadakkel iti dayta. Ti panangluto iti urbon iti gatas ti mismo nga inana ket, kas panangikuna ti maysa nga eskolar, "panangibabain iti relasion nga impasdek ken sinantipikar ti Dios iti nagbaetan ti nagannak ken ti anak."

Kanayonanna, adda dagiti mangisingasing a ti panangilambong iti urbon iti gatas ti inana ket mabalin a maysa idi a pagano a ritual a naaramid tapno agtudo. No maysa dayta a pagano a ritual, ti panangiparit ket nagserbi a pannalaknib kadagiti Israelita manipud iti minamaag ken naulpit a narelihiosuan a kaugalian dagiti kabangibang a nasnasion. Ti Mosaiko a Linteg espesipiko nga imparitna kadagiti Israelita ti panangannurot kadagiti paglintegan dagiti nasnasion.—Levitico 20:23.

Kas maudi, makitatayo iti daytoy a partikular a linteg ti nadungngo a kinamanangngaasi ni Jehova. Kinapudnona, naglaon ti Linteg iti adu nga umasping a bilbilin maibusor iti kinaulpit kadagiti animal ken agserbi a proteksion maibusor iti aramid a maikontra iti naikasigudan dagiti bambanag. Kas pagarigan, ti Linteg inramanna dagiti bilin a nangiparit iti panangidaton iti animal nga awan pay pito nga aldawna iti denna ti inana, aggiddan a panangparti iti animal ken iti urbonna iti maymaysa nga aldaw, ken panangala agpadpada iti ina ken kadagiti itlog wenno sibongna manipud iti umok.—Levitico 22:27, 28; Deuteronomio 22:6, 7.

Nalawag, ti linteg ket saan a basta komplikado a pakabuklan dagiti bilbilin ken panangiparit. Naglaon met dayta kadagiti prinsipio a mangipasagepsep kadatayo iti panangannurot iti nangato a moral a pagalagadan a pudno a mangyanninaw kadagiti nakaskasdaaw a galad ni Jehova. —Salmo 19:7-11.

HULIO 19-25

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 16-18

"Dagiti Prinsipio iti Nalinteg a Panangukom"

***it*-1 1413 ¶4**
Kinabulsek

Ti ballikug a pannakaipatungpal ti hustisia babaen iti hudisial a kinarinuker ket insimbolo ti kinabulsek, ket adu a pammagbaga ti adda iti Linteg maibusor iti panangpasuksok, sagsagut, wenno panangidumduma, ta dagita a banag mabalin a bulsekenda ti maysa nga ukom ken lapdanda ti awan panangidumdumana a pannakaipakat ti kinahustisia. "Ti pasuksok bulsekenna dagiti nalawag-panagkitana a tattao." (Ex 23:8) "Ti pasuksok bulsekenna ti matmata dagidiay masirib." (De 16:19) Uray kasano ti

kinalinteg ken kinauneg ti pannakaawat ti maysa nga ukom, mabalin nga ammona wenno saanna pay ketdi a mapupuotan nga ap-apektaran ti maysa a sagut manipud kadagidiay nairaman iti kaso. Ti linteg ti Dios siaannad nga ikabilanganna ti mangbulsek nga epekto saan laeng a ti maysa a sagut no di ket kasta met ti pannakaibuyog ti rikrikna, ta kunana: "Dika tratuen ti nanumo buyogen ti panangidumduma, ket dika paboran ti kinatao daydiay naindaklan." (Le 19:15) No kasta, gapu iti pannakaibuyog ti rikrikna wenno tapno agbalin a nalatak iti bunggoy, ti ukom saanna nga iyetnag ti pangngeddengna maibusor kadagiti nabaknang gapu laeng ta nabaknangda.—Ex 23: 2, 3.

***it*-2 515 ¶1**
Numero, Bilang

Dua. Ti numero a dua masansan nga agparang kadagiti kasasaad a nainaig iti linteg. Ti panagtunos dagiti salaysay ti dua a saksi nayonanna ti bileg ti pammaneknek. Ti dua a saksi, wenno uray pay tallo, kasapulan idi tapno maipasdek ti maysa a banag iti saklang ti uk-ukom. Daytoy a prinsipio nasurot met iti kongregasion Kristiano. (De 17:6; 19:15; Mt 18:16; 2Co 13:1; 1Ti 5:19; Heb 10:28) Daytoy a prinsipio ti inannurot ti Dios iti panangidatagna iti Anakna kadagiti tattao kas Manangisalakan iti sangatauan. Kinuna ni Jesus: "Iti bukodyo a Linteg adda a naisurat, 'Ti pangsaksi ti dua a tao ket pudno.' Siak ti maysa a mangsaksi iti maipapan ti bagik, ket ti Ama a nangibaon kaniak saksianna ti maipapan kaniak."—Jn 8:17, 18.

***it*-2 571 ¶5**
Padi

Kangrunaanna a ti papadi ti addaan iti pribilehio a mangilawlawag iti linteg ti Dios, ket napateg ti akemda iti hudisial a sistema ti Israel. Kadagiti siudad a naituding kadakuada, adda papadi a madadaan a tumulong kadagiti ukom, ket nagserbida met a kadua dagiti ukom kadagiti naririkut unay a kaso a di kabaelan a risuten dagiti lokal a pangukoman. (De 17:8, 9) Nakalikaguman nga addada a kadua dagiti lallakay ti siudad kadagiti kaso ti di marisut a pammapatay, tapno masigurado a masurot ti umiso a pamay-an a panangikkat iti panagbasol iti dara manipud iti siudad. (De 21: 1, 2, 5) No ti maysa nga agim-imon nga asawa a lalaki akusarenna ti asawana iti nalimed a pannakikamalala, ti babai kasapulan a maipan iti santuario, a sadiay ti padi aramidenna ti naibilin a seremonia tapno makiddaw ti pannakaammo ni Jehova no pudno nga awan basol ti babai wenno no isu nakabasol, maipaay iti direkta a pangngeddeng ni Jehova. (Nu 5:11-31) Iti amin a kaso, maraem idi ti pangngeddeng nga inyetnag dagiti papadi wenno dagiti nadutokan nga ukom; ti inggagara a panagsukir wenno di panagraem agbanag iti dusa nga ipapatay.—Nu 15:30; De 17:10-13.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***it*-2 786**
Panangilaksid

Iti sidong ti Linteg, tapno maipatungpal ti dusa a pannakagessat, masapul a mapatalgedan ti basol babaen iti ngiwat ti di nakurkurang ngem dua a saksi. (De 19:15) Nakalikaguman a dagitoy a saksi ti umuna a mangubor iti daydiay nakabasol. (De 17:7) Daytoy ti mangipakita nga itantandudoda ti linteg ti Dios ken ti kinadalus ti kongregasion ti Israel ken dayta met ti manglapped iti maysa a tao tapno saan a mangipaay iti ulbod, di naannad, wenno nadarasudos a pammaneknek.

HULIO 26–AGOSTO 1

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 19-21

“Nagpateg ken Jehova ti Biag ti Tao”

***w17.11* 14 ¶4**
Tuladem ti Asi ken Kinahustisia ni Jehova

4 Nalaka a papanan ti innem a siudad a pagkamangan. Imbilin ni Jehova iti Israel a saggatlo a siudad ti maisaad iti agsumbangir ti Karayan Jordan. Apay? Tapno nalaka a masarakan ken pagkamangan ti nakapatay. (Num. 35:11-14) Maay-aywanan a naimbag dagiti dalan a mapan kadagiti siudad a pagkamangan. (Deut. 19:3) Sigun iti kaugalian dagiti Judio, adda dagiti poste a pakaikabilan dagiti karatula a mangisuro kadagiti nakapatay iti siudad a pagkamangan. Gapu ta adda dagiti siudad a pagkamangan, saan nga agkamang ti aksidente a nakapatay iti sabali a lugar, a mabalin a pakasulisoganna nga agdayaw iti sabali a dios.

***w17.11* 15 ¶9**
Tuladem ti Asi ken Kinahustisia ni Jehova

9 Ti maysa a napateg a panggep ti siudad a pagkamangan ket tapno saan nga agbasol dagiti Israelita iti panangibukbok iti dara. (Deut. 19:10) Ipatpateg ni Jehova ti biag, ken kagurana ti mammapatay nga “im-ima nga agibukbok iti awanan basol a dara.” (Prov. 6:16, 17) Kas nalinteg ken nasantuan a Dios, saanna a palabsen uray dagiti di inggagara a panangibukbok iti dara. Agpayso a maipakitaan iti asi ti aksidente a nakapatay ngem masapul nga ibagana kadagiti lallakay ti naaramidna, ket no mapaneknekan nga aksidente ti napasamak, masapul nga agtalinaed ti nakapatay iti uneg ti siudad a pagkamangan agingga a matay ti nangato a padi. Mabalin a sadiay pay ketdin nga agnaed iti intero a panagbiagna. Isuro dagita nga urnos kadagiti Israelita a sagrado ti biag ti tao. Tapno maidaydayawda ti Nangted iti Biag, masapul a liklikanda ti aniaman a mamagpeggad iti biag ti padada a tao.

***it*-1 614**
Dara

Naikkan ti tao iti karbengan a mangtagiragsak iti biag nga inted kenkuana ti Dios, ket ti asinoman a mangipaidam kenkuana iti dayta a biag manungsungbat iti Dios. Naipakita daytoy idi kinuna ti Dios ken mammapatay a Cain: “Ti dara ni kabsatmo um-umkis kaniak manipud iti daga.” (Ge 4:10) Uray pay ti tao a manggurgura iti kabsatna, ket ngarud kalkalikagumanna a matay, wenno mangparpardaya kenkuana wenno mangipapaay iti ulbod a panangsaksi maibusor kenkuana, ket iti kasta pagpegpeggadenna ti biagna, agbasbasol mainaig iti dara ti padana a tao.—Le 19:16; De 19:18-21; 1Jn 3:15.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***it*-2 821 ¶2**
Pangukoman

Ti lokal a pangukoman ket naisaad iti ruangan ti maysa a siudad. (De 16:18; 21:19; 22:15, 24; 25:7; Ru 4:1) Ti matuktukoy a “ruangan” ket ti nalawa a disso iti uneg ti siudad nga asideg iti ruangan. Dagiti ruangan ket luglugar a nakaibasaan ti Linteg kadagiti naguummong nga umili ken sadiay a naiwaragawag dagiti paglintegan. (Ne 8:1-3) Iti ruangan, nalaka ti makaala kadagiti saksi maipaay iti sibil nga aktibidad, kas iti panaglako iti sanikua, ken dadduma

pay, yantangay kaaduan a tattao ti umuneg ken rummuar iti ruangan bayat ti aldaw. Kasta met, yantangay umim-imatang ti publiko iti aniaman a pannakausig iti ruangan, rumbeng laeng nga agannad dagiti ukom ken masapul nga ipakatda ti kinahustisia iti panangusig ken iti panagdesisionda. Nabatad nga adda nairanta a lugar iti asideg ti ruangan a nasayaat a pangangayan dagiti ukom iti panangtamingda kadagiti kaso. (Job 29:7) Rinikrikus ni Samuel ti Bethel, Gilgal, ken Mizpa ket "inukomna ti Israel kadagitoy amin a lugar," kasta met idiay Rama, nga ayan idi ti balayna.—1Sm 7:16, 17.

AGOSTO 2-8

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 22-23

"Ipakita ti Linteg ti Panangisakit ni Jehova Kadagiti Animal"

***it*-1 584**
Dadagsen

Kadagidi kadaanan a tiempo, masansan a naaramat ti an-animal a mangawit kadagiti awit, ket naibaga kadagiti Israelita nga apaman a makitada a ti asno daydiay manggurgura kadakuada napaidda iti sidong ti awitna, imbes a baybay-anda, 'di bumurong a luk-atanda dayta.' (Ex 23:5) Ti kaadu ti banag a kabaelan nga awiten ti maysa nga animal ket naawagan iti awit, kas iti "maawit ti sangaparis a mulo."—2Ar 5:17.

***it*-1 647 ¶4**
Deuteronomio

Iti libro ti Deuteronomio, naipaayan met dagiti animal iti naayat a konsiderasion. Naparitan dagiti Israelita a mangala iti tumatayab a mangsalsallukob iti umok, ta nagbalin a nalaka a matiliw gapu iti nainkasigudan nga ugalina a mangsalaknib iti urbonna. Napalubosan a tumalaw dayta, ngem ti urbon mabalin nga alaen dagiti Israelita maipaay kadakuada. Iti kasta, siwayawaya ti ina a mangpatanor iti ad-adu pay nga urbon. (De 22:6, 7) Saan a napalubosan ti mannalon a mangisingkaw iti asno iti maysa a toro, tapno saan a maparigatan ti nakapkapuy nga animal. (22:10) Saan a busalan ti toro bayat nga agir-irik iti bukbukel tapno saan a matuokan iti panagbisin idinto ta nakaas-asideg kenkuana ti binukel ken sipipinget unay nga agtartrabaho a mangirik iti dayta.—25:4.

***w03* 10/15 32 ¶1-2**
"Dikay Agbalin a Di Agkaasmang a Naisangol"

KAS makitayo iti ilustrasion, naalas a kitaen nga agkadua nga agar-arado ti kamelio ken baka. Agpada a marigatan dagitoy nga animal gapu iti sangolda—a nairanta para kadagiti dua nga animal nga agpada ti kadakkel ken kapigsada. Gapu ta maseknan iti pagsayaatan dagitoy a pagarado nga animal, ti Dios kinunana kadagiti Israelita: "Dika pagarado a sangsangkagiddan ti maysa a toro ken maysa nga asno." (Deuteronomio 22:10) Agaplikar met laeng dayta a prinsipio iti baka ken kamelio.

Ti mannalon gagangay a dina parigaten dagiti animalna. Ngem no awan ti dua a bakana, mabalinna a pagkaduaen ti aniaman a dua nga animal nga adda kenkuana. Iti ilustrasion, nalawag a kasta ti inaramid ti mannalon idi maika-19 a siglo. Gapu ta agduma ti kadakkel ken timbangda, ti nakapkapsut nga animal masapul nga ikagumaanna ti pumada iti kapartak ti napigpigsa, ket ti napigpigsa nga animal nadagdagsen ti guyodenna.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***it*-2 1396**
Utang, Nakautang

Ti utang tumukoy iti maysa a nabulod, banag a rebbeng a bayadan wenno ipaayan iti kasukat. Iti kadaanan nga Israel, ti kangrunaan a makagapu a makautang ti maysa ket rigat iti pinansial. Iti maysa nga Israelita, maysa a dakes a kalak-aman no maaddaan iti utang; ta ti immutang arigna nga agbalin nga adipen ti nagpautang. (Pr 22:7) Gapuna, naibilin iti ili ti Dios nga agbalinda a naparabur ken di agimbubukodan no maipapan iti panagpautang kadagiti marigrigat a padada nga Israelita, a saanda a padpadasen a pagganansiaan ti panagrigat dagitoy babaen ti panagsingir kadakuada iti patubo. (Ex 22:25; De 15:7, 8; Sal 37:26; 112:5) Ngem mabalin a pagbayaden dagiti ganggannaet iti patubo. (De 23:20) Sigun kadagiti Judio a komentarista, daytoy a probision ket agaplikar kadagiti utang ti negosio, saan a kadagiti kaso ti panagkasapulan. Kadawyanna, dagiti ganggannaet temporario laeng ti kaaddada iti Israel, masansan a kas komersiante, ket nainkalintegan laeng a manamnama nga agbayadda iti patubo, nangnangruna ta agpautangda met nga addaan patubo kadagiti sabsabali.

AGOSTO 9-15

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 24-26

“Ipakita ti Linteg nga Ipatpateg ni Jehova Dagiti Babbai”

***it*-1 339 ¶6**
Babai

Uray dagiti namilitariaan a linteg impaayanda agpadpada ti asawa a babai ken lalaki iti pabor ta ti kabbaro a nangasawa a lalaki saan a naobligar a makipaset iti buyot iti makatawen. Daytoy impaayanna ti agassawa iti gundaway a mangwatwat iti kalinteganda a maaddaan iti anak, a dakkel a liwliwa iti ina no awan ti asawa a lalaki, ken nangnangruna pay no isu matay iti bakal.—De 20:7; 24:5.

***it*-2 650 ¶6**
Panagadas

Nabatad a nupay daytoy a nasayaat nga urnos nga agpaay kadagiti napanglaw iti daga ket mangiparparegta iti kinamanagparabur, di kinamanagimbubukodan, ken panagtalek iti pamendision ni Jehova, saanna met a pulos pampanuynoyan ti kinasadut. Dayta ti manglawag iti kaipapanan ti kinuna ni David a: “Saanak a nakakita iti asinoman a nalinteg a naan-anay a nabaybay-an, wenno uray dagiti putotna nga agsapsapul iti tinapay.” (Sal 37:25) No gundawayan dagiti napanglaw daytoy a probision nga impaay kadakuada ti Linteg, saanda nga agbisin gapu iti napinget a panagtrabahoda, ken saanda met a makilimos iti tinapay agraman dagiti annakda.

***w11* 3/1 23**
Ammoyo Kadi?

Iti nagkauna nga Israel, no matay ti lalaki nga awanan pay iti putot, manamnama a ti kabsatna a lalaki ti mangala iti nabalo a babai, iti kasta mangipasngay iti anak a mangitultuloy iti kaputotan ti pimmusay. (Genesis 38:8) Idi agangay, nairaman dayta nga urnos iti Mosaiko a Linteg, a naawagan iti “agkayong a pannakiasawa.” (Deuteronomio 25:5, 6) Ti inaramid ni Boaz, a nadakamat iti libro a Ruth, ipakitana a rebbengen met dayta ti dadduma a kabagian ti pimmusay no natay aminen ti kakabsatna a lallaki.—Ruth 1:3, 4; 2:19, 20; 4:1-6.

Ti panangtukoy dagiti Saduceo iti "agkayong a pannakiasawa" kas nairekord iti Marcos 12:20-22, ipakitana a maan-annurot pay laeng dayta a kaugalian idi kaaldawan ni Jesus. Ti Judio a historiador idi umuna a siglo a ni Flavius Josephus kinunana a gapu iti dayta a kaugalian, nataginayon ti nagan ti pamilia, nagtalinaed ti sanikua ti pamilia, ken naipaay met dagiti kasapulan ti nabalo a babai. Awan ngamin idi ti karbengan ti asawa a babai nga agtawid iti sanikua ni lakayna. Ngem no adda anak ti nabalo a babai iti pannakiasawana iti kayongna, dayta nga anak ti agtawid iti sanikua ti pimmusay a lalaki.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***it*-1 656 ¶1**
Diborsio

Kasuratan ti Diborsio. Gapu kadagiti panaglablabes a naaramid iti naud-udi a tiempo, saan koma nga ipapan a ti panangpalugod ti Mosaiko a Linteg iti diborsio idi damo ket pinagbalinna a nalaka ti panangidiborsio ti maysa nga Israelita nga asawa a lalaki iti asawana. Tapno maaramidna dayta, masapul a mangaramid kadagiti pormal nga addang. Nasken a mangisurat iti maysa a dokumento, 'mangisurat iti kasuratan ti diborsio maipaay iti babai.' Ti mangidiborsio nga asawa a lalaki masapul nga 'ipaiggemna dayta iti babai ket papanawenna iti balayna.' (De 24:1) Nupay saan a mangipaay ti Kasuratan kadagiti kanayonan a detalye maipapan iti daytoy a pamay-an, daytoy a legal nga addang nalawag a ramanenna ti iyuuman kadagiti naautorisaran a lallaki, a mabalin nga umuna a mangikagumaan a mangibanag iti panagkappia. Ti tiempo a saklawen ti pannakaisagana ti kasuratan ken ti legal a pannakaipatungpal ti diborsio ipaayanna ti mangidiborsio nga asawa a lalaki iti gundaway a mangusig manen iti pangngeddengna. Masapul nga adda pakaibatayan ti diborsio, ket no siuumiso a maannurot ti alagaden, agserbi la ketdi daytoy kas panglapped iti nadarasudos a tignay a pannakidiborsio. Iti kasta, masalakniban met dagiti kalintegan ken pagimbagan ti asawa a babai. Ti Kasuratan saanna nga ipalgak dagiti linaon ti "kasuratan ti diborsio."

AGOSTO 16-22

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 27-28

"Kamakamendakayto Amin Dagitoy a Bendision"

***w10* 12/15 19 ¶18**
Sagrapenyo Dagiti Bendision nga Iyeg ti Ari nga Idaldalan ti Espiritu ti Dios!

18 Ti panagimdeng ramanenna ti panangipapuso iti nailanad iti Sao ti Dios ken ti ipapaayna a naespirituan a taraon. (Mat. 24:45) Ramanen pay dayta ti panagtulnog iti Dios ken iti Anakna. Kinuna ni Jesus: "Saan a tunggal maysa nga agkunkuna kaniak, 'Apo, Apo,' makastrekto iti pagarian ti langlangit, no di ket daydiay *mangaramid ti pagayatan ni Amak* nga adda iti langlangit." (Mat. 7:21) Ken ti panagimdeng iti Dios kaipapananna ti situtulok a panagpasakup iti urnos nga impasdekna, ti kongregasion Kristiano nga addaan kadagiti nadutokan a panglakayen, dagiti "sagut a tattao."—Efe. 4:8.

***w01* 9/15 10 ¶2**
Kamakamennakay Kadi ti Bendision ni Jehova?

2 Ti Hebreo a berbo a naipatarus nga 'umim-imdeng' iti Deuteronomio 28:2 ipasimudaagna ti agtultuloy a tignay. Saan la

a sagpaminsan a masapul nga umimdeng ken ni Jehova dagiti tattaona; masapul nga umimdengda a kanayon. Iti kasta, kamakamen ida dagiti bendision ti Dios. Ti Hebreo a berbo a naipatarus a 'kamakamen' ket maysa a termino a mainaig iti panaganup. Kaaduanna, "kamaten" wenno "danonen" ti kaipapananna.

***w10* 9/15 8 ¶4**
Sipapasnek a Gun-oden ti Bendision ni Jehova

4 Ti panagtulnog dagiti Israelita ket nabuyogan koma iti ania a kababalin? Sigun iti Linteg, di maay-ayo ti Dios no ti panagserbi kenkuana ti ilina ket saan a 'nabuyogan iti panagragsak ken rag-o ti puso.' (*Basaen ti Deuteronomio 28:45-47.*) Saan koma a tungpal-bilin laeng ti panagtulnog kadagiti kalikagum ni Jehova, yantangay ar-aramiden met dayta dagiti animal wenno demonio. (Mar. 1:27; Sant. 3:3) Ti naimpusuan a panagtulnog iti Dios ket ebkas ti ayat. Makita dayta no ti maysa ket naragsak gapu iti pammatina a saan a makapadagsen dagiti bilin ni Jehova ken Isu ti "mananggunggona kadagidiay sipapasnek a mangsapsapul kenkuana."—Heb. 11:6; 1 Juan 5:3.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***it*-2 381**
Muhon

Imparit ti linteg ni Jehova a mayalis dagiti muhon. (De 19:14; kitaenyo met ti Pr 22:28.) Kinapudnona, mailunod idi daydiay mangyalis "iti muhon ti padana a tao." (De 27:17) Yantangay dagiti addaan iti daga kadawyan a nagpannurayda iti apit a patauden ti sangkadisso a dagada, ti panangyalis iti muhon kaipapananna ti panangikkat iti sumagmamano a daga a pangalaan ti sabali a tao iti taraonna. Ti panangaramid iti daytoy katupagna ti panagtakaw, ket namatmatan a kasta idi nagkauna a tiempo. (Job 24:2) Ngem adda dagiti garamugam a tattao a nagaramid iti kasta a panangabuso, ket dagiti prinsipe ti Juda idi tiempo ni Oseas nayaspingda kadagidiay mangyal-alis iti muhon wenno beddeng.—Os 5:10.

AGOSTO 23-29

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 29-30

"Saan Unay a Narigat ti Agserbi ken Jehova"

***w09* 11/1 31 ¶2**
Inikkannatayo ni Jehova iti Pagpilian

Narigat kadi para kadatayo nga ammuen no ania dagiti kalikaguman ti Dios kadatayo, sa kalpasanna, aramidentayo dagita? Kinuna ni Moises: "Daytoy a bilin nga ibilbilinko kenka ita nga aldaw saan a nakarigrigat kenka, saan met nga adayo." (Bersikulo 11) Saan nga imposible ti kalkalikaguman ni Jehova. Rasonable ken kabaelantayo a ragpaten dagiti kalkalikagumanna. Kabaelantayo met nga ammuen dagita. Saan a kasapulan a mapantayo iti "langlangit" wenno "iti ballasiw ti baybay" tapno maammuantayo no ania ti namnamaen ti Dios kadatayo. (Bersikulo 12, 13). Ibatad kadatayo ti Biblia no kasano ti rumbeng a panagbiagtayo.—Mikias 6:8.

***w09* 11/1 31 ¶1**
Inikkannatayo ni Jehova iti Pagpilian

"MASANSAN a makariknaak iti di umiso a panagamak nga amangan ta diakto makapagmatalek ken Jehova." Kasta ti kinuna ti maysa a Kristiano a babai a nangipagarup

a dinto makapagmatalek gapu kadagiti nasaem a kapadasanna idi ubing pay. Talaga kadi nga awanen ti namnama no naaddaantayo iti nasaem a kapadasan? Saan. Inikkannatayo ni Jehova a Dios iti sagut a wayawaya nga agpili, isu a mabalintay nga ikeddeng ti wagas a panagbiagtayo. Kayat ni Jehova a mangaramidtayo kadagiti umiso a panagpili, ket ibaga kadatayo ti Biblia a Saona no kasanotayo a maaramid dayta. Usigenyo ti sasao ni Moises iti Deuteronomio kapitulo 30.

***w09* 11/1 31 ¶4**
Inikkannatayo ni Jehova iti Pagpilian

Napateg kadi ken Jehova no ania ti pilientayo? Siempre! Kas impaltiing ti Dios, kinuna ni Moises: "Piliem ti biag." (Bersikulo 19) Ngem kasano a pilientayo ti biag? Inlawlawag ni Moises: "Babaen ti panangayat ken Jehova a Diosmo, babaen ti panagimdeng iti timekna ken babaen ti panagtalinaed kenkuana." (Bersikulo 20) No masukaytayo ti panagayat ken Jehova, tarigagayantayo ti umimdeng a situtulnog kenkuana ken agtalinaed a sisusungdo kenkuana, aniaman ti mapasamak. Iti kasta, mapilitayo ti biag—ti kasayaatan a wagas ti panagbiag ita nga addaan namnama a biag nga agnanayon iti um-umay a baro a lubong.—2 Pedro 3:11-13; 1 Juan 5:3.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***it*-2 109 ¶6**
Lapayag

Babaen kadagiti adipenna, dinakamat ni Jehova a dagiti nasungit ken nasukir nga Israelita addaanda kadagiti 'di nakugit a lapayag.' (Jer 6:10; Ara 7:51) Kasla nasullatan dagita iti maysa a banag a makalapped iti panagdengngeg. Dagita ket laplapayag a saan a linuktan ni Jehova, a mangipaay iti makatarus ken natulnog a laplapayag kadagidiay mangbirok kenkuana ngem ipalubosna nga agbalin a tuleng iti naespirituan a panagdengngeg dagidiay nasukir. (De 29:4; Ro 11:8) Impadto ni apostol Pablo ti tiempo inton ti sumagmamano nga agkunkuna a Kristiano agapostatada manipud pudno a pammati, a saanda a kayat a denggen ti kinapudno ti Sao ti Dios, no di ket tarigagayanda a 'magagatel [wenno, maay-ayo]' dagiti lapayagda iti bambanag a pagaayatda, ket ngarud umimdengda kadagiti ulbod a mannursuro. (2Ti 4:3, 4; 1Ti 4:1) Kasta met, mabalin a 'sumgar' ti lapayag ti maysa a tao gapu iti pannakangngegna iti makapakigtot a damag, nangnangruna iti damag maipapan iti didigra.—1Sm 3:11; 2Ar 21:12; Jer 19:3.

AGOSTO 30–SEPTIEMBRE 5

GAMENG MANIPUD ITI SAO TI DIOS | DEUTERONOMIO 31-32

"Agsursuro Kadagiti Ilustrasion iti Kanta nga Impaisurat ti Dios"

***w20.06* 10 ¶8-9**
"Pagkaykaysaem ti Pusok nga Agbuteng iti Naganmo"

8 Sakbay unay a simrek dagiti Israelita iti Naikari a Daga, insuro ni Jehova ken Moises ti liriko ti maysa a kanta. (Deut. 31:19) Naibilin met ken Moises nga isurona dayta a kanta kadagiti tattao. **(Basaen ti Deuteronomio 32:2, 3.)** Bayat nga ututobentayo ti bersikulo 2 ken 3, nalawag a saan a kayat ni Jehova a mailemmeng ti naganna, a kas man la nakasagsagrado nga ibalikas. Kayatna a maammuan ti amin nga intelihente a parsuana ti naganna! Anian a pribilehio dagiti tattao a makangngeg ken Moises a mangisursuro

kadakuada maipapan ken Jehova ken iti nadayag a naganna! Napabileg ken naparegtada iti insuro kadakuada ni Moises a kas iti panangpalangto ti arbis kadagiti mula. Kasanotayo a masigurado nga agbalin a kasta ti panangisurotayo?

9 No mangaskasabatayo iti binalaybalay wenno iti publiko, mabalintay nga usaren ti Bibliatayo tapno ipakita kadagiti tattao ti personal a nagan ti Dios a Jehova. Mabalin a mangipaimatayo iti nagpipintas a publikasion, mangipabuyatayo kadagiti nagsayaat a video, ken mangipakitatayo kadagiti material iti website-tayo a pakaidayawan ni Jehova. Addatay man iti trabaho, eskuelaan, wenno iti biahe, mabalintay ti makisarita maipapan iti ipatpategtayo a Dios ken iti kinasiasinona. No ibagatayo ti naayat a panggep ni Jehova iti sangatauan ken iti daga, mabalin a mabigbig dagiti tattao nga ay-ayatennatayo unay ni Jehova. No ipakaammotayo ti kinapudno maipapan iti naayat nga Amatayo, tumultulongtayo iti pannakasantipikar ti naganna. Ik-ikkatentayo ti dadduma a kinaulbod ken pammadakes maipapan ken Jehova a mabalin a naisuro kadakuada. Isursurotayo kadagiti tattao ti awan kapadana a pannursuro a mangpabileg ken mangparegta kadakuada.—Isa. 65:13, 14.

***w09* 5/1 14 ¶4**
Dagiti Mangiladawan a Sasao iti Biblia —Maawatam Kadi?

Ti Biblia inyaspingna met ni Jehova kadagiti awan biagna a banag. Isu ket nadeskribir kas "ti Bato ti Israel," kas 'napasdok a bato,' ken kas 'salindeg.' (2 Samuel 23:3; Salmo 18:2; Deuteronomio 32:4) Ania ti pagpadaanda? No kasano a nakapirmi ken saan a magaraw ti nagdakkel a bato, kanayon met a mainanamam ni Jehova a Dios kas Gubuayan ti kinatalged.

***w01* 10/1 9 ¶7**
Tuladenyo ni Jehova No Isursuroyo Dagiti Annakyo

7 Usigenyo ti ayat nga impakita ni Jehova iti pannakilangenna kadagiti Israelita. Nagusar ni Moises iti nagimnas a pangyaspingan a mangiladawan iti ayat ni Jehova iti kappasngay a nasion ti Israel. Mabasatayo: "Kas iti agila a gunggonenna ti umokna, agalimpayag iti ngatuen dagiti urbonna, ukradenna dagiti payakna, alaenna ida, awitenna ida kadagiti pawisna, ni Jehova laeng ti nangiturturong [ken ni Jacob]." (Deuteronomio 32:9, 11, 12) Tapno masursuro dagiti urbonna ti agtayab, 'gunggonen [ti agila] ti umokna,' agpayakpak tapno matignayda a tumayab. No tumpuaken ti urbon manipud iti umok, a gagangay a masarakan iti nangato a rangkis, 'agalimpayag [ti agila] iti ngatuen' ti urbon. No kasla matnag ti urbonna iti daga, mapanna sippawen nga awiten 'kadagiti pawisna.' Kasta ti kayarigan ti naayat a panangaywan ni Jehova iti kappasngay idi a nasion ti Israel. Intedna kadakuada ti Linteg Mosaiko. (Salmo 78: 5-7) Sinaluadan a naimbag ti Dios ti ilina, a nakasagana a tumulong kadakuada no marigatanda.

Panagkali iti Naespirituan a Gameng

***w04* 9/15 27 ¶11**
Dagiti Tampok iti Libro a Deuteronomio

31:12. Dagiti agtutubo nasken nga agtugawda a kadua dagiti nataengan kadagiti gimong ti kongregasion ket ikagumaanda ti agimdeng ken agadal.

© 2021 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania